

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

SSN Agnieszka Piotrowska

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z wniosku T. N.

przy uczestnictwie W. S. i J.G.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 29 sierpnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 29 marca 2012 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, uwzględniając wniosek T. N., postanowieniem z dnia 10 czerwca 2011 r., stwierdził, że T. W. N. nabył z dniem 1 stycznia 1990 r. przez zasiedzenie własność nieruchomości stanowiącej część działki nr 10 z obrębu 1-05-51, dla której Sąd ten prowadzi księgę wieczystą nr [...], oznaczonej - na mapie ewidencyjnej sporządzonej przez biegłego geodetę J. P. w dniu 3 marca 2004 r., przyjętej do Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w W. w dniu 23 marca 2004 r. zarejestrowanej pod numerem 1[...] i stanowiącej integralną część postanowienia - jako działka nr 10/1 o powierzchni 33 m.

Sąd Okręgowy, na skutek apelacji uczestnika postępowania W. S., postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że oddalił wniosek o stwierdzenie zasiedzenia.

Sąd Okręgowy ustalił, że poprzednik prawny wnioskodawcy T. W. N. był właścicielem działki nr 11 o powierzchni 1.197 m, położonej w W. przy ulicy O. 13a, graniczącej z działką uczestnika postępowania, oznaczoną w ewidencji gruntu numerem 10. T. W. N. objął w posiadanie samoistne część działki nr 10 o powierzchni 33 m w następstwie wzniesienia na niej murowanego ogrodzenia mającego oddzielać sąsiadujące grunty; stało się to jednak nie - jak przyjął Sąd pierwszej instancji - w 1966 r., lecz w 1991 r. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy (zeznania świadków, opinie biegłych geodetów, dokumenty geodezyjne) nie daje podstaw do usunięcia wątpliwości, czy ogrodzenie wybudowane w 1991 r. zostało posadowione w miejscu poprzedniego, istniejącego od lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Bezsparnie wnioskodawca i jego poprzednik prawny powinni być uznani za posiadaczy samoistnych części działki nr 10 w złej wierze. W tych okolicznościach wniosek nie może być uwzględniony, gdyż nie upłynął jeszcze trzydziestoletni termin zasiedzenia przewidziany w art. 172 k.c.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie określonej w art. 398 § 1 pkt 2 k.p.c., wnioskodawca podniósł zarzuty - mającego istotny wpływ na wynik sprawy - naruszenia:

- art. 278 § 1 i art. 286 k.p.c. (art. 670, art. 677 w związku z art. 610 § 1 i 2 k.p.c.) w związku z art. 378 § 1, art. 382, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. przez zastąpienie wniosków zawartych w opiniach biegłych własną oceną;
- art. 232 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 278 § 1 i art. 286 k.p.c. (art. 670 i art. 677 w związku z art. 610 § 1 i 2 k.p.c.) w związku z art. 378 § 1, art. 382, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. przez niedopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego J. H. lub dowodu z opinii innego biegłego w celu usunięcia ewentualnych wątpliwości w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych;
- art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 378 § 1 k.p.c. przez brak wskazania przyczyn odmowy waloru rzetelności opiniom biegłych J. P. i J. H., a także nieodniesienie się do zeznań świadka B. J. oraz
- art. 382 k.p.c. wskutek pominięcia dowodów z zeznań świadka B. J., przesłuchania stron, opinii biegłego J. P. i J. H.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Naruszenie przepisów postępowania może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną jedynie wtedy, gdy uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd - aprobowany przez skład orzekający - zgodnie z którym sporządzenie wadliwego uzasadnienia orzeczenia w zasadzie nie może mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia. Z tego też względu przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może zostać skutecznie podniesiony wyjątkowo wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie ma wszystkich koniecznych elementów bądź zawiera kardynalne braki, które uniemożliwiają przeprowadzenie kontroli kasacyjnej (zob. m.in. wyroki: z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000, Nr 5, poz. 100; z dnia 16 stycznia 2006 r., V CK 405/04, niepubl.; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, niepubl.; z dnia 21 marca 2007 r., I CSK 458/06, niepubl.). Wbrew odmiennym twierdzeniom skarżącego, uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie jest dotknięte tego rodzaju mankamentami. Sąd Okręgowy odniósł się w nim wyraźnie zarówno do zeznań świadków jak i opinii biegłych geodetów oraz wskazał jednoznacznie dlaczego uznał, że dowody te nie stanowią wystarczającej podstawy

do ustalenia, że poprzednik prawny wnioskodawcy objął w posiadanie samoistne część działki nr 10, stanowiącej własność uczestnika postępowania, już w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. W ocenie Sądu Okręgowego, przesunięcie ogrodzenia wybudowanego w 1991 r. w stosunku do miejsca jego wcześniejszego posadowienia było niewielkie i mogło zostać niezauważone przez osoby postronne, tym bardziej, że sam uczestnik dostrzegł je dopiero w 2002 r.; sporządzone zaś w sprawie opinie geodetów nie wyjaśniły nasuwających się w tym zakresie wątpliwości. Lakoniczność przytoczonych wywodów nie usprawiedliwia zarzutów naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. Przepisy te nie stanowią przy tym właściwej płaszczyzny dla krytyki oceny wymienionych dowodów.

Podstawy skargi kasacyjnej nie mogą stanowić zarzuty dotyczące oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.); mogą ją natomiast wypełniać zarzuty naruszenia przepisów postępowania regulujących sposób przeprowadzenia określonych dowodów, jeżeli - rzecz jasna - uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

W sprawie niniejszej zasadniczy spór koncentrował się wokół tego, czy poprzednik prawny wnioskodawcy objął w samoistne posiadanie część działki uczestnika postępowania w 1996 r., czy też dopiero w 1991 r.; w obu tych wariantach objęcie w posiadanie wiązało się ze wzniesieniem ogrodzenia, przy czym wyjaśnienia wymagała kwestia, czy ogrodzenie wykonane później wybudowane zostało w miejscu poprzedniego. Sąd Okręgowy, nie negując stanowiska Sądu pierwszej instancji, że rozstrzygnięcie tej kwestii wymaga wiadomości specjalnych, stwierdził, że opinie sporządzone na powyższą okoliczność przez biegłych geodetów nie usuwają w tym zakresie wątpliwości. Podkreślił, że biegły J. H. nie wyjaśnił, na jakiej podstawie doszedł do wniosku - zaaprobowanego przez Sąd pierwszej instancji - że granica między działkami nr 10 i 11 naniesiona na mapę w 1984 r. została ustalona na podstawie fizycznego usytuowania ogrodzenia. Trafnie zarzucił skarżący, że Sąd Okręgowy - w świetle przytoczonych okoliczności - ograniczając się do stwierdzenia, iż sporządzone w sprawie opinie są nieprzydatne do wyjaśnienia okoliczności mającej w sprawie istotne znaczenie, naruszył przepisy regulujące sposób przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego.

Zgodnie z art. 286 k.p.c., sąd może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z opinii dalszych biegłych, gdy zachodzi taka potrzeba, a w szczególności, gdy przeprowadzona już opinia zawiera istotne luki, jest nieprzekonująca, niekompletna, pomija lub wadliwie przedstawia istotne okoliczności, jest niejasna, nienależycie uzasadniona czy nieweryfikowalna. Wskazuje się jednocześnie, że sąd, odrzucając opinię biegłego i polemizując z jego wnioskami w sferze wymagającej wiadomości specjalnych, bez zasięgnięcia opinii innego biegłego, narusza art. 278 oraz art. 286 k.p.c. (zob. m.in. wyroki: z dnia 13 stycznia 2005 r. II UK 124/04, niepubl.; z dnia 26 października 2006 r. I CSK 166/06, niepubl.; z dnia 17 grudnia 2008 r. I UK 133/08 niepubl.; z dnia 20 stycznia 2009 r. II CSK 229/08, z dnia 19 sierpnia 2009 r. III CSK 7/09 niepubl.; z dnia 27 lipca 2010 r. II CSK 119/10, niepubl. i z dnia 18 kwietnia 2013 r., III CSK 243/12, niepubl.). Jeżeli zatem Sąd Okręgowy dopatrył się w sporządzonych w sprawie opiniach nieścisłości i luk uniemożliwiających stanowcze wyjaśnienie istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy kwestii spornej, wymagającej wiadomości specjalnych, to winien skorzystać z uprawnienia przewidzianego w art. 286 k.p.c. i zasięgnąć opinii tych samych, ewentualnie - w razie konieczności - innych biegłych sądowych. Zaniechanie podjęcia takiej próby nie pozwala skutecznie odeprzeć zarzutu naruszenia art. 278 § 1 i art. 286 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.